

Weerzien
met
*Betty
Jane*

Cathy LaGrow & Cindy Coloma



*Een waargebeurd verhaal over een verloren geraakt kind,
een leven vol verlangen,
en een wonder voor een moeder,
die nooit opgaf.*

© 2015 Uitgeverij Voorhoeve
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht
www.kok.nl

Originally published in the USA under the title: *The Waiting*
Copyright © 2014 by Cathy LaGrow
Tweede druk, september 2015
Nederlandse editie © 2015 Uitgeverij Voorhoeve met toestemming van Tyndale House
Publishers, Inc. All rights reserved.

Vertaling Willem Keesmaat
Omslag en opmaak binnenwerk Flashworks.^{nl}, Kampen
ISBN 978 90 297 2425 8
ISBN e-book 978 90 297 2426 5
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording or any other – except for brief quotations in printed reviews, without the prior written permission of the publisher.

Hoofdstuk 1

Augustus 1928

Vier en een half uur voor haar leven voor altijd zou veranderen, stond Minka op een stoffige parkeerplaats met haar zakdoek te frummelen, terwijl ze hoopte dat de rest van haar gezin zou opschieten. Als het nog langer duurde, zou ze misschien wel haar enkellange rokken optillen en heel de weg naar huis rennen.

Haar stiefvader, Honus, leunde tegen de zwarte zijkant van de melkwagen van het gezin, waardoor hij de witte *D* in Sunnyside Dairy aan het oog onttrok, zijn handen in de zakken van zijn zomerse pak gestoken. Het was nog ochtend, maar de lucht voelde al heet en zwaar aan. Om hen heen was het onregelmatige roffelen van automotoren te horen toen mannen hun T-Fords startten. Vrouwen riepen ‘tot ziens!’ tegen elkaar en verzamelden hun kinderen voor ze in hun auto stapten.

Minka’s zus, Jane, en hun moeder stonden nog steeds op de halfronde, stenen trap treden van de Zion Lutheran Church met wat vrienden te praten. Op een andere zondagmiddag zou Minka misschien ook nog wat zijn blijven hangen en zich in de gesprekken hebben gemengd, als ze daarvoor genoeg moed bij elkaar had kunnen rapen, in welke taal er op dat moment dan ook werd gebedzigt – Engels, Duits of Nederlands. De kerkelijke gemeente, die voornamelijk uit immigranten bestond, had er tien maanden terug eindelijk mee ingestemd om alle diensten en andere bijeenkomsten in het Engels te gaan houden, maar wanneer ze eenmaal weer buiten stonden, kwamen de moedertalen van de mensen los.

Vandaag had Minka de hele dienst op haar bank heen en weer zitten schuiven. Ze kon niet wachten om naar huis te gaan.

Minka DeYoung was zestien, langer dan het gemiddelde meisje en zo mager als een pannelat. Haar dunne, bruine haar was in een losse bob geknipt en aan één kant met een kanten lint naar achteren gebonden. Ze had een levendige en intelligente blik, hoewel ze vaak bedeesd haar hoofd boog en, net zoals de meeste mensen die verlegen zijn, had

ze de gewoonte om in het openbaar niet veel te zeggen. Minka wist dat haar neus en oren te groot waren voor haar hoofd. Wat ze zich echter niet realiseerde, was dat ze mooie, verfijnde jukbeenderen had. En ze deed altijd haar best om niet de aandacht op haar handen te richten, die lang geleden al waren kromgegroeid.

Honus pakte zijn gleufhoed, maar in plaats van dat hij ermee naar zijn gezicht wapperde, hield hij hem met beide handen vast en keek hij met tot spleetjes toegeknepen ogen naar de bleke lucht, waar hij een lijster zag opfladderen en een plekje zoeken op de spits van de kerktoren.

Minka wierp een blik in de richting van de kerk. Haar moeder stond ondertussen onder aan de trap, maar Jane was nog steeds diep in gesprek, boog zich dicht naar haar vriendin Jette toe en moest om iets glimlachen. Minka wilde dat ze zouden opschieten.

Ze had al wekenlang naar het evenement van deze middag uitgekeken en kon aan bijna niets anders denken: de picknick van haar naaiklasje aan het Scatterwood Lake. Thuis hing een nieuwe jurk gesteven aan een hangertje op haar te wachten. Ze zou de juiste sieraden omdoen en opnieuw haar haar doen, en dan, in elk geval een paar uur lang, zou ze net een normaal tienermeisje zijn, geen fulltime arbeidster die haar tijd tussen het melkbedrijf en de vleesverpakkingsfabriek van haar familie moest verdelen.

Maar Minka kon helemaal niets als haar moeder en Jane niet een beetje haast maakten!

Een rijbaan verderop reed een auto voorbij, met een bankier van de First National erin. Het voertuig was in een chique donkerblauw gespoten, glimmend genoeg om de bomen te weerspiegelen. Minka's blik volgde hem. Ze hield van mooie dingen, ook al waren ze niet van haar.

Honus knikte naar de bankier achter het stuur. De man beantwoordde het gebaar.

'Dat is een van de nieuwe Fords. De A-Ford wordt hij genoemd,' zei Honus tegen Minka.

'Zijn die beter dan de *thin lizzies*?' vroeg Minka. Normaal gesproken wist ze de meeste vragen binnen te houden die in haar opkwamen wanneer de volwassenen iets zeiden – ze was tenslotte met perfecte manieren opgevoed – maar de opwinding over de picknick

zorgde ervoor dat ze wat losser werd ten opzichte van haar stiefvader.

‘Ze zeggen dat die dingen een comfortabelere vering hebben... niet zo stoterig. En ze zijn snel. Maar ook duur... denk ik.’ Het kwam eruit met een dik accent. Net als Minka’s moeder, Jennie, die enkele maanden voor Minka werd geboren naar de Verenigde Staten was gevaaren, was ook Honus uit Nederland geëmigreerd. Hij zou de rest van zijn leven met een zwaar Nederlands accent blijven praten.

Ze keken toe hoe de auto Jay Street indraaide en verdween. Er waren in de tien jaar na de wereldoorlog zo veel dingen veranderd. Er stond aan de andere kant van de kerk nog steeds een paal om de paarden aan te binden en sommige boeren kwamen nog met paarden-wagen. Minka herinnerde zich nog de tijd dat dat het enige vervoermiddel hier was.

Een paar jaar geleden was ze met haar broer en zusje voor het eerst naar de film geweest. Toen ze zagen hoe mensen en omgevingen zich stil over een wit doek bewogen, was haar mond opengevallen en zo blijven hangen tot haar tong uitdroogde en slikken pijn ging doen. Jane en John, die hun zusje altijd graag plaagden, hadden het niet eens opgemerkt. Ook zij hadden met grote ogen naar het scherm gestaard.

Elke maand leek met een nieuwe uitvinding op de proppen te komen. De meeste huizen in Aberdeen, in South Dakota, hadden nu binnen elektrisch licht en een paar hadden zelfs zo’n nieuwerwets apparaat om voedsel gekoeld in op te slaan, wat een hele verbetering was ten opzichte van de wortelkelders, zolang de giftige chemicaliën die voor het koelen werden gebruikt maar niet op je huid kwamen. Er stonden radio’s in huiskamers en er werden rokken gedragen waarvan de zoom een gewaagde dertig centimeter boven de grond hing.

Het huis van Honus had een binnentoilet, een luxe waaraan Minka en de rest van het gezin snel – en dankbaar – aan gewend waren geraakt. Maar voordat ze bij hem introkken, hadden ze twaalf jaar lang op de boerderij van ‘oom’ op de prairie gewoond, waar Jennie als huidhoudster werkte en de omstandigheden veel primitiever waren. Drie jaar geleden, toen oom met pensioen ging, was Honus Vander Zee ten tonele verschenen. En kort daarna, zonder aankondiging of gedoe, was Jennie getrouwd.

Dat huwelijk gaf Jennies kinderen een permanent thuis, maar maakte een einde aan het enige leven dat ze hadden gekend. Honus was een nieuw melkveebedrijf aan het opzetten en had sterke arbeiders nodig, en hij was ervan overtuigd dat de middelbare school 'voor stadskinderen die niets beters te doen hadden' was. En wanneer een van de kinderen van DeYoung de leeftijd van veertien lentes bereikte, werd hij of zij fulltime aan het koeien melken gezet. Minka's oudere broer John vluchtte al snel naar de marine.

Op de parkeerplaats schraapte Honus zijn keel.

'Het wordt een warme dag,' Hij keek naar zijn hoed en draaide hem rond in zijn handen. 'Misschien zelfs warmer dan gisteren.'

'Ik denk het ook.' Minka hield haar armen een beetje bij haar lichaam vandaan. Ze wilde niet gaan staan zweten in haar zondagse jurk. Tijdens de dienst had het in de kerk geruist van een zee van papieren waaiers en Minka was maar heen en weer blijven schuiven op de harde houten bank. Ze dacht aan haar nieuwe jurk, het meer dat op haar wachtte en de uren van vrijheid die voor haar lagen. Ze kon het niet laten om erover te beginnen. 'Misschien zal het vanmiddag bij het meer iets koeler zijn. Tijdens de picknick.'

'Ja, misschien.'

Minka wist niet dat haar moeder hem had omgepraat om haar te laten gaan. Honus was ongetrouwd gebleven tot hij bijna vijftig was en een jonge vrouw was dan ook een mysterie voor hem. Tijdens zijn opvoeding in Europa was hij opgegroeid met de strenge normen en waarden van een andere eeuw waar het op kinderen, werk en beloningen aankwam. Vanuit zijn perspectief ging plicht boven plezier en er was elke dag genoeg te doen op de boerderij. Elke keer dat er iemand weg was, leverde dat meer werk op dat moest worden ingehaald.

Soms, op een warme zaterdagmiddag, na het melken, stak Honus zijn hoofd om de keukendeur en zei hij op zijn gebruikelijk rustige manier: 'Kom, dan gaan we een stukje rijden.' Omdat bedtijd zich op het melkveebedrijf nogal vroeg aandiende, was er geen tijd om je even op te frissen of om uit je overall te stappen en wat anders aan te trekken. Minka en Jane klommen in de stoffige, gesloten achterbak van de melktruck en Honus reed met hen en Jennie naar de ijsco-

man in het dorp. En nadat Honus dan een milkshake in een tinnen beker had gekocht en om vier papieren rietjes had gevraagd, nam hij hem mee naar de truck en liet hij de shake rondgaan. En wanneer ze allemaal eenzelfde aantal slokjes hadden gehad en het laatste restje van de ijskoude drank was verdwenen, bracht Honus de beker terug en reden ze weer naar huis. Voor hem was zo'n onpraktische lekkernij – vrijwel zeker meer dan hij als jongen had gehad – meer dan genoeg.

Toen een groep gemeenteleden zich op weg naar hun auto's begaf, zag Minka een aantal meisjes van haar naaclubje. Ze zag hoe de vriendinnen naar elkaar zwaaiden voor ze in hun auto's stapten.

Aan de andere kant van de parkeerplaats hoorde Minka een meisje, dat Dorothy heette, naar haar vriendin Clara roepen: 'We halen je over een uurtje op!' Dorothy knalde het portier dicht van de al pruttelende T-Ford.

Minka balde haar vuisten en blies lucht in haar wangen. Haar ogen vlogen naar haar moeder en Jane, die nog steeds niet in beweging waren gekomen, en toen naar Honus, die nog steeds tevreden tegen de zijkant van de melktruck leunde. Normaal gesproken hield hij niet van gelanterfant. Ondanks de preken van dominee Kraushaar over de sabbat, was er elke dag van de week werk aan de winkel. Maar Honus beantwoordde Minka's blik ontspannen, waarmee hij de hoop dat hij naar haar moeder en zus zou gebaren dat ze zouden vertrekken, in de grond boorde.

Hoewel elke dag van haar leven werd gevuld met zware arbeid, had Minka werken nooit erg gevonden. Haar knokige lichaam bleek een verrassend groot uithoudingsvermogen aan de dag te leggen. Vaak was het zo dat hoe langer ze werkte, hoe sterker ze zich voelde. Ze wist dat haar talenten op het fysieke vlak lagen, en daar was ze trots op. Misschien kon ze dan geen ruimte opfleuren door er alleen maar binnen te lopen, zoals Jane, maar ze kon net zo lang werken en net zo veel voor elkaar krijgen als iedereen die ze kende, inclusief de volwassenen.

Het was de teleurgang van haar opleiding die aan de oppervlakte van Minka's geest knaagde. Ze was in een arme omgeving opgegroeid, maar wel met een stuk zelfrespect. Zelfs als kind, terwijl ze op blote voeten door het zomerse stof van een boerderij rende die

niet van haar familie was, had ze een zekere waardigheid over zich gehad en had ze zich net zo waardevol en capabel gevoeld als willekeurig welk ander meisje dan ook. Maar nu ze zestien was, schaamde Minka zich. Wat als koeien melken het enige was waar ze goed genoeg voor bleek te zijn? Wat als een ongeschoolde melkster het enige was wat de mensen zagen wanneer ze naar haar keken?

De picknick van vanmiddag zou haar de kans geven om zich weer 'net zo goed' te voelen als de anderen. Haar hart bonkte, zowel van de zenuwen als van opwinding. Misschien dat als haar moeder en Honus in de gaten kregen dat haar uitje van vandaag geen invloed had op haar werk, ze af en toe meer van dit soort dingen mocht doen.

Eindelijk kwam Jane over het gazon naar hen toe lopen. Ze had ingestoken bij haar moeder en ze leunde tegen haar aan, waarbij ze om iets giechelde. Jennie glimlachte. Door de drukkende hitte maakten ze geen haast. Minka wilde naar hen toe rennen en hen meetrekken. Ze draaide zich om en trok de achterklep van de hoge stationwagen open. De metalen hendel was bijna te heet om vast te pakken en de scharnieren piepten. Toen ze erin klom, knalde ze met haar knie tegen de houten kratten die als stoelen fungeerden, en haar zakdoek dwarrelde op de metalen laadvloer. Ze had het ding zo staan verwringen, dat hij op de nek van een pas gedode kip leek.



Minka stond voor de spiegel in haar moeders slaapkamer en paste halskettingen. Ondanks dat ze op een nauwelijks rendabele boerderij was opgegroeid, had ze altijd van mooie sieraden gehouden. Jennie had vele jaren geleden wat eenvoudige accessoires uit Nederland meegenomen en Minka had vaak door het huis van haar oom geparadeerd met alles wat ze kon vinden om haar hals gedrapeerd. Jane en John hadden haar de bijnaam 'zigeuner' gegeven.

Maar vandaag de dag deed Jane dat niet meer. Minka's jongere zus had geprobeerd om niet nukkig te doen sinds ze uit de kerk waren thuisgekomen. Omdat een beetje spanning en sensatie zulke zeldzame verschijnselen in hun leven waren, deelden de zussen die vrijwel altijd. De avond ervoor had Jane bijvoorbeeld aangeboden om Min-

ka te helpen met koekjes bakken voor deze grote gebeurtenis.

Maar Jane was de charmante ‘baby’ van het gezin, er niet aan gewend om in de schaduw van een ander te staan, en de rek was dan ondertussen ook een beetje uit het delen in de vreugde. Minka’s nieuwe jurk was het beste wat er in hun gezamenlijke kledingkast hing. Alleen Minka zou naar de picknick gaan. Jane liep nog net niet te stampvoeten, maar haar mooie lippen pruilden wel een beetje toen ze haar werkkleren aantrok voor haar gebruikelijke middagklusjes.

Het zomerse naaiklasje bestond uit meiden van de Zion Lutheran. Hoewel de etalages ondertussen uitpuilden van de kant en klare artikelen, van kleding tot ingeblikt voedsel en toiletpullen, was goed kunnen naaien nog steeds een hooggewaardeerde bekwaamheid voor een toekomstige echtgenote. Zoals de meeste boeren zorgde ook de familie Vander Zee voor hun eigen dieren, teelden en verwerkten ze hun eigen voedsel, deden ze hun eigen reparaties en maakten ze hun eigen zeep en kleding.

Jennie was een goede naaister en zou een goede leerkracht zijn geweest als ze er de tijd voor had gehad, maar ze had het te druk met het bedrijf. En dus ging Minka naar naailes, waar ze meteen een aangeboren creativiteit tentoonspreidde die haarzelf zowel verraste als deugd deed. Ze produceerde de meest nauwkeurige steken van de groep – ze had gehoord hoe haar lerares haar werk aanpreef bij haar moeder. Minka vond het gevoel van de nieuwe stof in haar handen heerlijk. Soms, wanneer ze bepaalde klusjes deed of in de auto zat, dagdroomde ze over dure zijde in felle kleuren, die als een waterval over haar schouders viel en zich perfect om haar slanke heupen sloot.

Voor deze eerste jurk had Minka gekozen voor een modern, versprongen patroon, met een verlaagde taille in een aantrekkelijk groen met wit katoen. Ze kon het niet laten om er een extra applicatie aan toe te voegen: een appel met blad appliqué, uit een contrasterende stof geknipt en onder haar linkerschouder vast gestikt. Vergeleken met deze frisse stijl leek zelfs haar beste zondagse jurk nogal sjofel.

Net toen Minka een halsketting vastmaakte, kwam Jennie binnen. Ze sloeg haar hand voor haar mond toen ze haar dochter zag, haar rustigste en vlijtigste kind. De spiegel reflecteerde de vrouw die

Minka spoedig zou worden.

‘Je ziet er schitterend uit,’ mompelde ze in zichzelf. *Je ziet er zo knap uit.* En toen iets luider: ‘Je bent een uitstekende naaister, Minnie.’

Minka genoot van het compliment. Sinds haar kindertijd had haar knappe zusje altijd alle aandacht naar zich toe getrokken. Minka was het gelukkigst als ze niet in de spotlights stond, maar soms, wanneer ze zag hoe Jane bij hun moeder op schoot sprong, verlangde ze er naar om hetzelfde te doen. In een huishouden dat werd overheerst door Nederlandse gereserveerdheid, waren complimenten schaars en moest je lichamelijke aanrakingen zo’n beetje opeisen. Minka was te verlegen – en eigenlijk gewoon te koppig – om wat dan ook te eisen.

‘Komen ze je hier ophalen?’ vroeg Jennie, die de kamer door liep om Minka’s overalls van haar bed te pakken.

‘Ja, mam.’ Minka duwde wat tegen de onderkant van haar kapsel. Ze had het in de badkamer vochtig gemaakt en had geprobeerd om er met haar vingers wat krullen in te maken, maar het was te snel opgedroogd in deze hitte en het zag er nu verwilderd uit. Ze vermoedde dat de andere meisjes vandaag hetzelfde probleem zouden hebben.

‘En jullie zouden op tijd terug zijn voor het melken, toch?’ Die klus diende zich zowel ’s ochtends als ’s middags om vijf uur aan en de volle uiers van de koeien konden niet wachten, picknick of niet.

‘Ja, mam. Dat hebben ze tenminste gezegd.’

Jennie boog zich voorover en veegde over de neuzen van Minka’s schoenen, waarna ze ze zo neerzette dat Minka er makkelijk in kon stappen. Door de wat lompe leren schoenen zou ze zweetvoeten krijgen, maar ze zou het ermee moeten doen. De Mary Janes waren niet beschikbaar in Minka’s maat. Jennies kinderen hadden een verzameling kingsize genen van de een of andere onbekende tak van de familie geërfd. John zou uiteindelijk rond de één meter negentig worden, veel langer dan zijn vader was geweest. En rond de tijd dat de meeste meisjes een bevallig maatje 4 of 4,5 hadden, zat zij al aan het dubbele.

Minka’s handen waren ook te groot, hoewel dat niet de reden was dat ze altijd haar best deed om ze te verbergen. Hun mismaaktheid

zat haar meer dwars. Het dagelijkse melken had zijn tol geëist, maar de echte schade was aangericht toen ze nog een klein meisje was. Op de boerderij van haar oom waren de kinderen uit noodzaak aan het werk gezet zodra ze al lopend hun roer recht konden houden. John hielp met de paarden en ook in het veld, terwijl Jane graag aan de rokken van haar moeder hing en wat kleine klusjes om haar heen deed. Als oudste en sterkste meisje nam Minka het zwaarste huishoudelijke werk op zich. Ze sjouwde met emmers water, sleepte met bakken diervoer en tilde zware graanschoven wanneer het tijd was om te dorsen. Minka nam die taken vrijwillig op zich en genoot van de glimlach of het knikje van Jennie wanneer ze daarmee bezig was. Het maakte haar gelukkig om haar drukke moeder te kunnen helpen. Maar tegen de tijd dat ze dertien was, waren Minka's vingers permanent misvormd. Haar vingers bogen bij de topjes naar binnen, waar haar kleine handen de duizenden zware gewichten hadden vastgegrepen en opgetild.

Door het open raam kondigde een lawaaierige motor de aankomst van Minka's vervoer aan. Ze wierp een laatste blik in de spiegel en zette automatisch haar handen in haar zij, zodat de vouwen van haar jurk haar vingers aan het oog onttrokken. Ze was op dit moment frivool genoeg om een ijdele gedachte toe te laten: *ze had er nog nooit zo goed uitgezien*. Ze draaide zich om en haastte zich naar de keuken, waar haar picknickmand stond te wachten.

'Vergeet deze niet!' riep Jane haar achterna. Ze hield het koekjesblik omhoog. Nadat hun hele productie vannacht had staan afkoelen, had Jane de twintig best gelukke koekjes uitgezocht, genoeg om met alle meisjes en chaperonnes te delen. Minka had ze op twee grote, katoenen servetten gestapeld, die ze netjes had dichtgevouwen en in het koekjesblik had gedaan.

'Dank je.' Minka was bijna zonder de lekkernijen naar buiten gierend.

'Zeg tegen hen dat ik je heb geholpen,' zei Jane, die smachtend naar het blik keek. En Minka – ook al was dit *haar* speciale dag en ook al had ze haar hele leven vanaf de zijlijn toegekeken hoe Jane makkelijkere klusjes uitzocht en daarvoor meer complimentjes kreeg – vond het jammer dat haar zusje niet mee kon.